

Teatrul Dramatic din Baia Mare

PASSACAGLIA

de Titus Popovici

Iată o piesă scrisă în anii 50—60 care își păstrează nealterată valoarea, captivînd în scenă publicul — cel tinăr mai ales — prin dialogul dramatic de autentică vibrație, prin fervoarea lucidă a demonstrației politice, prin marea miză a opțiunii oferită eroilor, care își consumă aici, de-a lungul celor trei acte, nu viețile ci destinele. Pe scena de la Baia Mare, *Passacaglia* ne-a surprins, în primul rînd, prin rezonanța de calitate literară a replicii, neatînsă de trecerea timpului, și mărturisim că temerile noastre față de o presupusă datare a piesei, față de o eventuală cantonare în clișeele dramaturgice ale unui anumit timp revolut, au fost spulberate. Drama lui Titus Popovici a intrat cu calmă siguranță în istoria literaturii dramatice, este deja o operă devenită clasică, aptă să ofere noi chei descifrării scenice. Spectacolul băimărean nu apare tratat într-un nou registru, nu se proiectează noi lumini asupra eroilor, și nici gesturile lor nu capătă alte semnificații decît cele știute. — În continuare planează umbra premierei absolute de la teatrul „Bulandra” cu Jules Cazaban, Ileana Predescu, Lazăr Vrabie, dar în scenă se operează o transfigurare, are loc contactul misterios între opera de artă și artiști, și rezultatul este un spectacol ridicat pe autentice coordonate teatrale. Regizorul Petre Popescu, de la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra” din București, constant colaborator al colectivului băimărean, a construit o reprezentare amplă ce aspiră spre metaforă și avansează hotărît spre un teatru poetic de bună calitate. Victor Crețulescu, autorul scenografiei, și-a propus un decor-sentiment, izbutind mai ales în scenele din interior, actul I și III, să creeze o atmosferă particulară, de mizerie, de paupertate produsă de război și abulie psihică, generală, de izolare fantasmagorică și adaptare silită la condițiile unui timp de asediu. Cu excepția zdrențelor și ruinelor — prea multe — care atîrnă peste tot inutil, decorul stimulează jocul actorilor și caracterizează plastic, emoțional mișcarea

personajelor. *Mîșcarea*, de altfel, are o dinamică aparte în acest spectacol, eroii ascunzîndu-se pe după gest, ca profesorul ce acuză disperarea sub gesturi de saltimbac sau, dimpotrivă, se dezvăluie prin gesturi ca Ada, adolescentă misterioasă și desprinsă de realitățile pămîntului, plutind prin viață ca o pasăre invulnerabilă. Plantația, concepută minuțios, prevede pentru fiecare personaj o traiectorie specială, și chiar dacă itinerariile scenice n-au fost respectate întotdeauna cu rigoare de actori, desenul regizoral e limpede și semnificativ. Tensiunea dramatică puternică a *Passacagliei* e susținută mai ales prin lupta ideilor; în consecință, marea scenă a concertului de Bach, unde se alătură și se ciocnesc cele două lumi iremediabil antagonice — cea a artistului cinstit și candid, apolitic, cum se spune, și cea a „intellectualului” nazist, devine un moment-cheie al reprezentației, secvență pilot care difuzează mesajul angajat al operei, substanțial marxist, antifascist. Jocul concentrat al lui Cornel Mititelu (Locotenent Knapp), acest tinăr interpret care se afirmă tot mai impetuos pe scena din nordul țării, într-o bună comunicare cu Eugeniu Ungureanu (Andrei), dă acestui moment esențial relief și semnificațiile necesare, comutînd brusc registrul din sfera dramei obișnuite în cea a coliziilor esențiale. Cunoștele personajelor ale *Passacagliei* au ridicat interpretelor probleme serioase de joc, și rezultatul, dincolo de unele neîmpliniri parțiale, s-a dovedit meritoriu, stimulator. Cornel Mititelu este un excelent profesor neamț de filosofie, aliaj de cinism și compasiune, asasin fanatic cu nostalgii umanitare, o compoziție precisă, de bun efect. Cazimir Tănase, actor verificat, cu mare experiență scenică, încercă aici, din păcate, personajul Profesorului cu un exces de clovnerie, tranșînd prea brutal între beția decerepită din partea întii și dăruirea angajată din final. O ușoară rețușare a personajului ar redimensiona pozitiv ponderea lui în spectacol. Eugeniu Ungureanu (Andrei) tinăr absolvent de reală valoare, a fost îndrumat pe linia unui joc sobru, de expresie concentrată, izbutind să poarte cu convingere masca „străinului”, care intră în Revoluție mutilat în primul rînd sufletește. Ada, rol de mare ingenuă dramatică, a fost interpretată de Julieta Szönyi, într-un desen de pronunțată plasticitate coregrafică, în primul rînd celelalte registre, emoționale, psihologice, și de comunicare verbală urmînd să mai fie studiate. O prezență activă și utilă în spectacol este Ben Dumitrescu (Mihai) care portretizează fără ostentație un veridic tinăr comunist; compoziții colorat teatrale, Vasile Grădinaru (Legionarul) și Aurel Mazilu (Cavalerul crucii de fier) s-au încadrat totuși echilibrat în metafora scenică generalizatoare, aducînd binevenite pete de culoare în tabloul unei epoci.

M. I.